

Szczegółowa relacja z Kongresu Prawników Polskich

Kongres Prawników Polskich odbył się 20 maja w Katowicach. Wzięło w nim udział 1500 przedstawicieli środowisk prawniczych, którzy dyskutowali nad reformą wymiaru sprawiedliwości. Gośćmi byli m.in. Andrzej Dera minister w Kancelarii Prezydenta RP, który odczytał list prezydenta Andrzeja Dudy, wiceminister sprawiedliwości Marcin Warchoń, sędzia prof. Małgorzata Gersdorf, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Kean Lenaerts, prezes Trybunału Sprawiedliwości UE, posłowie i europosłowie.

Kongres otworzyli prezesi trzech środowisk prawniczych: adw. Jacek Trela, prezes Naczelnej Rady Adwokackiej r.pr. Maciej Bobrowicz, prezes Krajowej Rady Radców Prawnych oraz sędzia Krystian Markiewicz, prezes Stowarzyszenia Sędziów Polskich Iustitia, reprezentujący organizatorów. Po nich przemawiali goście Kongresu. ([czytaj więcej](#))

([zobacz całe wystąpienie adw. Jacka Treli, prezesa NRA](#))

Deбата składała się z trzech paneli.

W **pierwszym panelu, o tytule „Niezależny sąd jako gwarant praw i wolności obywatela”**, prelegentami byli sędzia prof. Adam Strzembosz, adw. prof. Maciej Gutowski, dziekan ORA w Poznaniu, sędzia Krystian Markiewicz, r.pr. Wojciech Popiołek i Jerzy Stuhr, aktor.

Jerzy Stuhr dziękując za zaproszenie, podkreślił, że jego obecność jest wyrazem solidarności oraz oczekiwania, że takie inicjatywy są po to, by stawać w obronie jego, jako obywatela. Mówiąc w imieniu środowisk twórczych, aktor wyraził nadzieję, że środowiska prawnicze będą głosem w sprawie obrony Konstytucji. Podzielił się doświadczeniem rodzinnym – ojciec Jerzego Stuhra był prokuratorem, ale nie wstąpił do partii komunistycznej, za co zapłacił brakiem kariery zawodowej. Wierzył mocno i zaszczepił u swoich dzieci „gen wolności”. „Są ludzie, którym wolność jest do życia bezwzględnie potrzeba, a innym nie jest. Jestem dumny, że jestem wśród ludzi, którym wolność jest do życia bezwzględnie potrzebna” – podkreślił.

Prof. Adam Strzembosz krytykował reformę proponowaną przez rząd, wskazując, że niesie ona ze sobą niebezpieczeństwo upolitycznienia wymiaru sprawiedliwości. Odwołał się do zasad wyboru Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w Norwegii. Prawdą jest, że powołuje go premier, jednak jest to tylko umowny gest. Zaś gwarancją nieupolitycznienia wymiaru sprawiedliwości w tym kraju jest tradycja i opinia publiczna, która w naszym kraju, dotkniętym dekadami komunizmu, nie jest tak silna.

Ostrzegał przed tym również **adw. prof. Maciej Gutowski**, który powiedział, że „gdy do sądu wchodzi polityka, wychodzi z niego sprawiedliwość. Widać to na przykładzie Trybunału Konstytucyjnego, odartego dziś z autorytetu”. Zwracał uwagę, że centralnym punktem wymiaru sprawiedliwości jest obywatel. Zwracał też uwagę, że sądy powinny być poddawane kontroli społecznej, lecz nigdy kontroli władzy politycznej. Niezależność sądów i niezawisłość sędziów jest w interesie obywateli. Poruszył też kwestię wyboru sędziów, jego zdaniem, zawód sędziego powinien być „koroną zawodów prawniczych”, kryteria awansowania sędziów powinny być czytelne, a sędziowie nie powinni być powoływani przez polityków. Adw. prof. Gutowski podkreślał też, że potrzebne są zmiany organizacyjne w sądach, by usprawnić ich pracę, uproszczenie procedur procesowych i dialog z obywatelami. Dodał, że kluczowy dla wymiaru sprawiedliwości jest nie sama procedura, ale dobry sędzia. Zwracał też uwagę, że dla sprawnego działania sądów konieczne jest dobre zarządzanie zasobami ludzkimi.

[\(zobacz całe wystąpienie adw. prof. Macieja Gutowskiego\)](#)

Sędzia Krystian Markiewicz mówił o proponowanej przez rząd reformie wymiaru sprawiedliwości, zwracając uwagę, że nowelizacja ustawy o KRS zlikwiduje „resztki samorządu sędziowskiego”. Jego zdaniem, reformy są potrzebne, ale należy je robić mądrze i zgodnie z Konstytucją, przy udziale społeczeństwa. Opowiadał też o inicjatywie Iustitii, która przygotowała projekt ustawy o społecznych sędziach handlowych, którzy mieliby wspierać swoim doświadczeniem i wiedzą sędziów zawodowych. Ma to usprawnić orzekanie w sprawach biznesowych, bez konieczności powoływania ekspertów. Kandydatów miałyby wysuwać organizacje gospodarcze, sędziowie

handlowi zasiadali w składach mieszanych: jeden sędzia zawodowy i dwóch handlowych, byliby wybierani na pięcioletnią kadencję i ponosili odpowiedzialność dyscyplinarną.

Radca prawny Wojciech Popiołek mówił o konieczności obrony niezależności sądów i niezawisłości sędziów, które nie mogą być rozumiane jako przywilej sędziów, lecz jako prawo obywatela, ponieważ sędziowie wydają wyroki w imieniu obywateli. Zdaniem r.pr. Popiołka, „w demokratycznym państwie prawnym suwerenem nie są wyborcy, tylko wartości” Wartości te znajdują się w prawie, a na ich straży stoją niezawisli sędziowie i niezależne sądy. Prelegent zwracał uwagę, że istnienie niezależnej władzy sądowniczej powstrzymuje większość przed ograniczaniem wolności przynależnej mniejszościom. Wojciech Popiołek mówił też o korzyściach z polubownego rozwiązywania sporów.

Panel pierwszy zakończono przedstawieniem wniosków:

1. Reformy dotyczące wymiaru sprawiedliwości muszą opierać się na dialogu środowisk prawniczych z obywatelami.
2. Poszanowanie podstawowych praw człowieka oraz wartości konstytucyjnych jest nieprzekraczalną granicą. Prawa te opierają się na niezbywalnej godności każdego człowieka i znalazły potwierdzenie w akcie najwyższego rzędu, przyjętym przez społeczeństwo jako fundament państwa.
3. Przedmiotem troski polityków powinien być szacunek dla orzeczeń sądowych, wydawanych w imieniu naszego państwa, na podstawie prawa. Niszczenie autorytetu sądów uderza w całe państwo i niszczy konieczny w społeczeństwie obywatelskim szacunek do państwa.
4. Niezawisły sędzia jest gwarantem działania władzy państwowej zgodnie z prawem i równości szans słabszych w starciu z silniejszymi.
5. Za celowy uznajemy udział społeczeństwa w wydawaniu orzeczeń i procedurze wyłaniania kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa. Procedura ta powinna być nie polityczna, lecz obywatelska.

Panel drugi poświęcony był tematowi:

„Profesjonalny pełnomocnik gwarantem realizacji praw jednostki”. Wśród panelistów znaleźli się: adw. prof. Katarzyna Bilewska, sędzia dr Grzegorz Borkowski, szef biura KRS, adw. Katarzyna Gajowniczek-Pruszyńska, wicedziekan ORA w Warszawie, r. pr. Leszek Korczak, wiceprezes KIRP, adw. prof. Andrzej Kubas, adw. Andrzej Zwara, prezes Ośrodka Badawczego Adwokatury.

Adw. prof. Katarzyna Bilewska podkreślała potrzebę profesjonalnego pełnomocnika w procedurze cywilnej, ponieważ prawo do sądu, to także prawo do bycia reprezentowanym. Zwracała uwagę, że ta procedura opiera się na formalizmie, ale według niej rygory procedury mają swoje uzasadnienie – zapewniają standardy i sprawność orzekania. Rolą pełnomocnika jest przeprowadzić obywatela przez procedurę.

[\(zobacz całe wystąpienie adw. prof. Katarzyny Bilewskiej\)](#)

Adw. Katarzyna Gajowniczek-Pruszyńska poruszyła ważną kwestię coraz częściej odnotowywanych prób zwalniania profesjonalnych pełnomocników procesowych – adwokatów i radców prawnych – z tajemnicy zawodowej, a nawet obrończej. Przytoczyła dane: w całym 2016 roku do Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie adwokaci zgłosili 15 prób zwolnienia ich z tajemnicy zawodowej, w tym roku – od stycznia do maja – odnotowano takich zawiadomień już 14, w tym także od aplikantów adwokackich. Zwróciła uwagę, że nie wszyscy adwokaci zawiadamiają władze samorządowe o próbach zwolnienia ich z tajemnicy zawodowej. Przypomniała, że tajemnica zawodowa ma charakter gwarancyjny i determinuje właściwe prowadzenie procesu sądowego. Należy jej przestrzegać ze względu na dobro klienta.

[\(zobacz całe wystąpienie adw. Katarzyny Gajowniczek-Pruszyńskiej\)](#)

R.pr. Leszek Korczak zgodził się z przedmówczynią, że wiedza samorządu o próbach zwalniania prawników z tajemnicy zawodowej to jedynie wierzchołek góry lodowej, o wielu nie są informowani. Zwrócił uwagę, że jeśli radcowie prawni i adwokaci nie zgłaszają prób zwolnienia ich z tajemnicy, władze samorządowe nie mogą odpowiednio zareagować.

Sędzia dr Grzegorz Borkowski mówił o tym, że sędziowie są świadomi, jak ważna jest rola pełnomocnika procesowego. Zaznaczył, że zawód adwokata pełni się dla innych, nie dla samego siebie. Ubolewał też nad rzeczywistością w polskim wymiarze sprawiedliwości, gdzie sędziowie i adwokaci żyją w izolacji – starają się nie rozmawiać poza salą rozpraw w celu uniknięcia podejrzeń o „dogadywanie się”. Jeszcze 20 lat temu nikt nie miał tych obaw. Podkreślał także, że adwokat jest rzecznikiem wolności i ograniczanie jego praw, jest tak naprawdę ograniczaniem praw i wolności obywateli.

Adw. prof. Andrzej Kubas, mówił, że odnosi wrażenie, że posługując się tymi samymi terminami, rząd i środowisko prawnicze inaczej je rozumieją. Podkreślał, że zależność wyboru i awansów sędziów od polityków jest niedopuszczalna. Zastanawiając się nad problemem usprawnienia pracy sądów, stwierdził, że jego zdaniem, nie wymaga to zmiany procedur. Nie każda zmiana jest bowiem zmianą na lepsze, a sędziowie mają wiele uprawnień, które, o ile będą dobrze wykorzystywane, pomogą usprawnić wymiar sprawiedliwości.

[\(zobacz całe wystąpienie adw. prof. Andrzeja Kubasa\)](#)

Adw. Andrzej Zwara podkreślał, że w centrum troski państwa, ustawodawcy i adwokatów ma być zawsze obywatel. Przypominał, że dziś w Polsce jest ok. 4 mln wykluczonych prawnie obywateli, czyli ludzi znajdujących się poza systemem prawnym. Zwracał uwagę, że podstawowym instrumentem, który ma np. adwokatura, by zmienić ten stan rzeczy jest edukacja prawna, nieodpłatna pomoc prawna, pomoc ofiarom przestępstw. Podkreślał też, że samorządy prawnicze powinny mieć większą rolę przy wskazywaniu i ocenianiu kandydatów na sędziów, ponieważ sędzia jest gwarantem praw jednostki. Apelowal, by pamiętać, że sąd jest od tego, by bronić praw mniejszości przed dyktatem większości i zapewnił, że adwokaci zawsze będą w tym sędziów wspierali.

[\(zobacz całe wystąpienie adw. Andrzeja Zwary\)](#)

Panel trzeci przebiegał pod hasłem: „Dostęp do wymiaru sprawiedliwości jako podstawowe prawo człowieka”. Panelistami byli: sędzia Olimpia Barańska-Małoszek, prezes

gorzowskiego oddziału Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, r.pr. Cezary Jezierski, adw. prof. Piotr Kardas, wiceprezes NRA, r.pr. Ryszard Ostrowski, dziekan izby radców prawnych w Katowicach oraz r.pr. Anna Zalesińska.

Adw. prof. Piotr Kardas podkreślał konieczność obrony niezależności sądu, ponieważ sąd jest arbitrem w sporach między obywatelem a władzą publiczną. Zwracał uwagę, że dostęp do sądu jest niezwykle ważny, wręcz kulturotwórczy, a likwidowanie oddziałów sądu utrudnia dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Nie bez znaczenia jest bowiem odległość, którą obywatel musi pokonać do gmachu sądu. Adw. prof. Kardas poruszał też kwestie kognicji sądów oraz uproszczenia procedur procesowych w kontekście usprawniania pracy sądu. Mówił też o niezwykle ważnej sprawie wysokich kosztów procesowych, które ponosi obywatel. Zwracał uwagę, że to rząd ma obowiązek ułatwiać obywatelom dostęp do wymiaru sprawiedliwości, dlatego koszty te powinny być obniżane, na wzór sytuacji Francji czy Hiszpanii.

[\(zobacz całe wystąpienie adw. prof. Piotra Kardasa\)](#)

Sędzia Olimpia Barańska-Małoszek mówiła o mediacji, której jest zwolenniczką. Od roku obserwuje pozytywne efekty upowszechniania ugód i mediacji. Według jej obserwacji, Polacy jeszcze nie potrafią rozmawiać ze sobą, ale dzięki mediacji uświadamiają sobie, że do sądu można przyjść, by rozwiązać problem, konflikt, a nie po to, by wygrać lub przegrać.

R pr. Cezary Jezierski także chwalił mediację, jako metodę odciążenia wymiaru sprawiedliwości, poszerzania dostępu do niego. Zdaniem prelegenta, mediacje dają stronom poczucie sprawiedliwości, rozwiązania problemu. Zaznaczył też, że umiejętność komunikowania się powinna być elementem edukacji prawniczej.

R.pr. Anna Zalesińska mówiła z kolei o potrzebie i niedostatkach działania elektronicznego biura podawczego. To narzędzie znacząco pomaga w komunikacji między obywatelem a sądem.

Po części panelowej nastąpiła dyskusja, w której głos zabierali m.in. adwokaci: adw. Mikołaj Pietrzak ([zobacz całe wystąpienie](#)), dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie, adw.

Natalia Klima-Piotrowska ([zobacz całe wystąpienie](#)),
adw. Ryszard Kalisz ([zobacz całe wystąpienie](#)),
adw. Agata Rewerska ([zobacz całe wystąpienie](#)),
adw. Emilia Barabas ([zobacz całe wystąpienie](#)).

Zapis całego Kongresu znajduje się na stronie YouTube ([zobacz cały zapis Kongresu Prawników Polskich](#))

Kongres zakończyło odczytanie uchwały, w której jego uczestnicy postulują prowadzenie konsultacji społecznych przy pracach legislacyjnych ze szczególnym wykorzystaniem wiedzy i doświadczenia stutysięcznej rzeszy prawników, powołanie Społecznej Komisji Kodyfikacyjnej, reprezentującej różne zawody prawnicze oraz apelują o dialog bez antagonizowania świata prawa i polityki. W uchwale czytamy, że priorytetem wymiaru sprawiedliwości XXI wieku powinna być pełna realizacja prawa do sądu w demokratycznym państwie prawa przy zapewnieniu efektywności i szybkości postępowania. Sądownictwo XXI wieku powinno być przyjazne obywatelowi – proste i dostępne, a misją niezawisłego sędziego XXI wieku powinno być wymierzenie sprawiedliwości poprzez rozstrzyganie i rozwiązywanie sporów, przy niezbędnej dbałości o zachowanie konstytucyjnych i wspólnotowych praw obywateli.

([czytaj treść uchwały](#))

Kongres Prawników Polskich zorganizowała Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Rada Radców Prawnych oraz Stowarzyszenie Sędziów Polskich Iustitia.

